

03.11.23.

7-А-Б

Історія України

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Русь-Україна за Ярослава Мудрого.

Мета уроку: проаналізувати основні напрямки політики князя Ярослава Мудрого, визначити роль його діяльності для зміцнення держави, на основі аналізу причин і фактів, підкреслити прогресивне значення розвитку освіти; розвивати історичне мислення, формувати вміння аналізувати історичні факти та події, оцінювати їхнє значення; формування критичного мислення; виховувати почуття патріотизму на прикладі життя та діяльності історичного діяча.

Актуалізація опорних знань

Прийом «Незакінчене речення»

- 1) завершив
- 2) підкорив
- 3) переміг
- 4) побудував
- 5) заснував
- 6) упорядкував
- 7) прийняв
- 8) укріпив
- 9) розвивав
- 10) чеканив

Прийом «Сенкан»

1-й рядок – Володимир Великий;

Мотивація навчальної діяльності

А як ви розумієте слово «Мудрий»? Складіть асоціативне гроно.

За всю історію людства тільки трьох правителів удостоїли звання Мудрий. Це візантійський імператор Лев VI , французький король Карл V та київський князь Ярослав. Своє прізвисько князь отримав через п'ять століть після смерті. 2008 року у проєкті «Великі Українці» на телеканалі «Інтер» переміг князь Ярослав

Мудрий. Син Володимира Хрестителя, великий князь Ярослав Мудрий – перший правитель Русі, якого сучасники назвали царем. Ярослав на початку свого правління у 1016 році, ввів в дію писаний збір законів – "Руську Правду"

Перегляньте відео: <https://youtu.be/NKXqpoa03zc?si=vVmGU6JA0sHGbakb>

Вивчення нового матеріалу

Хронологічний ланцюжок

Основні дати

- 1019 р. – утворення Ярославля в Києві;
- 1036 р. – розгром печенігів;
- 1037 р. – заснування Софійського собору.
- 1039 р. – заснування Київської митрополії;
- 1051 р. – обрання Іларіона-русича митрополитом;
- 1054 р. – смерть Ярослава Мудрого.

Смерть Володимира Великого зруйнувала усталений у державі лад, розгорілися князівські усобиці за владу в Києві.

Винуватцем кровопролитної братовбивчої війни Нестор Літописець називає Святополка, Ярополковича сина. Володимир усиновив княжича, коли той був ще юнаком, а згодом одружив його з дочкою польського князя Болеслава Хороброго. Під впливом дружини та її оточення Святополк повстав проти вітчима, проте зазнав поразки й потрапив до київської в'язниці. У 1015 р., коли Володимир помер, Святополк звільнився, захопив владу в Києві й заходився вбивати своїх братів-конкурентів. Першими його жертвами стали Борис і Гліб. За це згодом церква засудила Святополка - як Каїна із Старого заповіту, і в історію він увійшов як Святополк Окаянний.

Проти братовбивці виступив Ярослав Володимирович, котрий княжив тоді у Новгороді. 1019 р. у вирішальній битві на р. Альті в Переяславській землі Ярослав розгромив Святополка, той утік з поля бою й не знати де загинув. Натомість Ярослав зажив слави справедливого володаря, який поклав край усобицям. Князь першим ушанував жертв братовбивчої війни: у Вишгороді з почестями поховав загиблих Бориса й Гліба. Невдовзі православна церква їх канонізувала.

Ярослав Мудрий (978-1054) великий князь київський, ростовський і новгородський. За численні реформи й досягнення, що мали позитивний вплив на розвиток Русі, його прозвали Мудрим.

Так про князівські усобиці після смерті Володимира оповідає «Повість минулих літ». Проте деякі іноземні джерела призвідником усобиць називають саме Ярослава.

Нині достеменно невідомо, як розвивалися події, серед учених досі точаться дискусії. Однак залишається фактом, що три сини Володимира загинули під час міжусобної боротьби на Русі, яка розпочалася по смерті великого князя. За свідченням літопису, перемога Ярослава над Святополком не принесла мир у Київську державу. На київський стіл висунув претензії ще один Володимирів син - Мстислав. Проте братам зрештою вдалося дійти згоди.

Тож до смерті Мстислава у 1036 р. Ярослав ділив руські землі з братом: правобережжя з Києвом належали Ярославові, а лівобережжя із Черніговом і Тмуторокань - Мстиславові.

Внутрішня політика:

1. Докладав багато зусиль для зміцнення єдності та централізації управління державою.
2. Продовжував будівництво захисних споруд на кордонах Київської Русі, фортець-зalog навколо Києва: їх довжина сягала 3,5 км. висота земляних валів — 14 м, товщина — до 30 м. Рови, що оточували стіни, були завширшки 13-18 м і могли заповнюватися водою.
3. Стимулював розвиток ремесел. За його правління лише в Києві жили ремісники більш як 60 спеціальностей.
4. Ярослав Мудрий написав настанову своїм синам — заповіт: київський престол за принципом старшинства мав послідовно переходити до старшого за віком брата.

5. Збудував нову лінію оборони на південних кордонах Русі.
6. Розбудував столицю, площа якої за правління Ярослава Мудрого зросла у сім разів. Населення Києва в той час сягало 50 тисяч.
7. Звів Золоті ворота, які стали парадним в'їздом до Києва. Вони склалися з двох ярусів, які вінчала церква Благовіщення Святої Богородиці.
8. 1037 р. Закінчив будівництво церкви Св. Софії (Софійського собору) на місці кривавої битви з печенігами у 1036 р. Будував багато церков. У Києві їх було понад 400.
9. 1039 р. Заснував митрополію у Києві.

Хвилинка відпочинку. Гімнастика для очей

https://youtu.be/u_fLRqgJ59E?si=uANSHgRkLIGVwBpf

Правління Ярослава Мудрого

У **1037** заклав Софіївський собор на честь перемоги над печенігами

1039р. Руська Правда — найвизначніший збірник стародавнього руського права, важливе джерело для дослідження середньовічної історії права та суспільних відносин Русі-України і суміжних слов'янських народів. Оригіналу Руської Правди не знайдено, натомість збереглася значна кількість її списків з XIII—XVIII ст. Досі відкрито їх 106.

Робота зі схемою

Словникова робота (записати в зошит)

Мозаїка — зображення з різнокольорової смальти (непрозоре скло) або камінців.

Фреска — розпис на вогкій вапняній штукатурці водяними фарбами.

Митрополія — вищий орган управління православною церквою на певній території.

Митрополит — вищий духовний сан в деяких християнських церквах.

Зовнішня політика Ярослава Мудрого:

- 1029 року відбувся похід на ясів, що загрожували Тмутаракані;
- 1030-1031 роки – польська кампанія, у якій Володимировичі підтримували князя Безприма у його зазіханні на польський престол та водночас відвоювали Червону Русь;
- 1038 рік – похід на ятвягів;
- 1040 – на Литву;
- 1041 – у Мазовію;
- 1042 – проти балто-фінських племен ям та чудь;
- 1043 року відбувся останній похід русів на Константинополь, яким керував син Ярослава – Володимир. І хоча руське військо зазнало поразки, відносини між Києвом та Візантією продовжують тіснішати.

Шлюбна дипломатія

Анна Ярославна

«Тесть Європи» – так часто історики називають князя Ярослава.

Узагальнення. Систематизація. Рефлексія.

Історичний диктант

Дайте відповідь «так» або «ні» на запитання щодо розвитку Києва часів Ярослава Мудрого.

1. Частину Києва обнесли високими валами (Ярославовими) для захисту від нападників.
2. Головний парадний в'їзд до Києва називався «Золоті ворота», як у Константинополі.
3. Золоті ворота були повністю вкриті золотом.
4. Побудовано головний храм Київської держави — Софійський собор.
5. Храм Святої Софії було названо на честь дочки Ярослава Мудрого.
6. Була побудована Десятинна церква.
7. Київ збільшився в декілька разів.

Домашнє завдання:

- Прочитати §6.
- Записати у таблицю роки правління, внутрішню і зовнішню політику князя Я. Мудрого.

Завдання надсилайте на освітню платформу Human або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!